

Toimetuse ja talituse

TALLINNAS,

Wene tänav nr. 5.

Telefon nr. 158.

(Sõjawäe keskjaamast)

Toimetaja kõnetunnid

kella 12—1.

SÕDUR

SÕJAASJANDUSE AJAKIRI.

ILMUB ÜKS KORD NÄDALAS

Sõjawägede staabi väljaandel.

Tellimise hind:

1 aasta peale 40 marka

1/2 " " 20 " "

1/4 " " 10 " "

Kuulutuste ja teada-

annete hind: Iga kor-

pusrea eest 1 mark.

Tellimisi ja kuulutusi võtavad vastu kõik wabarilgi postiasutused ja era-raamatukauplused.

№ 17.

Laupäeval, 24. aprillil 1920.

II. aastakäik

Sisukord.

Ametlik osa:

2. Väljawõtted Sõjaministri päewakäskudest.
1. Väljawõtted kõskudest Wabariigi sõjawägedele.
3. Sõjaministri sunduslik määrus nr. 2.

Üleüldine osa:

1. Mis sugune peab olema tulewane rahuaaja kaitseleht? (Gnadenteich.)
2. Lubendorffi sõjamälestused.
3. Rahwaste Riidu põhikirj.
4. Segateated.
5. Toimetusele saadetud kirjandus.
6. Kuulutused.

Ametlik osa.

Väljawõtted Sõjaministri päewakäskudest.

Nr. 120.

Tallinnas, 15. aprillil 1920.

Luban allpool nimetatud Põhja-Lääne armeelt üle võetud konserwisi tarwitada järgmiselt: loomaliha (aiawiljaga segatud) konserwisiid 68 sol. inimese peale, liha asemel Uvade konserwisiid tomaadiga ja ilma — 20 sol. inimese peale, juurewilja asemel.

Nr. 122.

Tallinnas, 15. aprillil 1920.

§ 1. Käsen sõjawäelaste ja erasiivate hobuseid, mis Ülemjuhataja päewakäsu nr. 123 § 1 põhjal sõjawäe teenistusse võetud, wabastada ja kroonu toidult maha lugeda ja sellest hobuste Warustus = Walitusele teatada.

§ 2. Sõjawäe jagude ja asutuste rahuaegse koosseisu täiendamiseks käsen likwideeritawatelt ja teistest wäejagudest ja asutustest, kus hobuseid üle rahuaegse koosseisu on, tarwilik arw wastawat liiki kõlbulikka hobuseid Diwiiši ülemate korraldusel aktide põhjal üle

anda. Üks eksemplar aktist Warustuse ülemale saata.
§ 3. Käsen Sõjawäe jagudest ja asutustest kõik ülalnimetatud wanad ja kõlbmatud hobused hobuste tagawarasse ja Diwiiši loomalaatsaretidesse üle anda, saatekirjades üleandmise põhjust ära tähendades.

Nr. 129.

Tallinnas, 15. aprillil 1920.

Käsen wäeosa eht sõjawäe asutuse likwideerimise juures järgmiselt juhtnõuiks wõtta:

- 1) Käst wäeosa eht sõjawäe asutuse likwideerimise üle antakse minu poolt wastawale ülemusele, kes omalt poolt likwideerimise komisjoni määrab.
- 2) Likwideerimise komisjon peab 5 liikmeline olema; kaks nendest likwideeritawat wäeosast või asutusest, kaks — wäljastpoolt likwideeritawat wäeosa või asutust ja 1 Sõjawäe kontrolli esitaja.

Märkus 1: Wäiksemate asutuste likwideerimise komisjon võib ülemuse äranägemise järele kolme liikmeline olla — järgmiselt: üks — likwideeritawat wäeosast või asutusest, üks — wäljastpoolt likwideeritawat wäeosa või asutust ja 1 Sõjawäe Kontrolli esitaja.

Märkus 2: Sõjawäe Kontrolli esitaja määramine peab ühisel kokkuleppel Sõjawäe Beakontrolldõrriiga sündima.

3) Likwideerimise komisjoni esimehe nimetab komisjoni määraw ülemus, oma äranägemise järele, komisjoni liikmete seas.

Märkus: Sõjawäe Kontrolli esitajatei või likwideerimise komisjoni esimehiks nimetada.

4) Likwideerimise juures peawad wõibima likwideeritawa wäeosa või asutuse ülem, selle majanduse ülem (kus niisugune on) ja asjaajaja.

Peale selle võib likwideerimise komisjoni määraw ülemus, oma äranägemise järele, kui see tarwilik on, likwideerimise komisjoni juure ka teisi isikuid nimetada, näituseks: kirjutajad, sõdurid, üleandmata waranduste korraspidamiseks j. n. e.

5) Likwideeriind wäeosa eht asutuse päewakäskude allkirjad, pitsatid, kaustad ja raamatud, peale niisuguste, mis selle punkti märkuses ja punkt II. eitenähtud, saata Sõjawäe Staabi arhiivi alalhoidmiseks.

Märkus: Sõjawäe haigemajade, ambulantside ja muu rawitusasutuste arhiivi arstile osa (haigete raamatud, haiguste lehed, apteegi raamatud, arsti-

riistade nimestikud j. n. e.) jaata Sõjaväe Terwishoiu Walitsusse.

6) Sitwidatsooni komisjoni liikmed, litwideeritawa wäeosa eht asutuse poolt ja punkt 4 nimetud litwideerimise juures tegewad olewad isikud saawad palka kuni töö lõpuni oma endiste ametite järele. Igasuguse warustuse peal on nad ühe alale jääwa wäeosa juures komisjoni määrawa ülema äranägemise järele.

7) Sitwideeritawas wäeosas olew warandus ja warustus tuleb ära anda:

Rahaasjanduse alal: Raha-äraandmist toimetada maksimate määruste järele.

Intendandi Walitsuse alal: Diwiisi Intendandi eht Sõjaväe Intendandi ladusesse.

Korteri Walitsuse alal: Korteri Walitsuse osakonda eht Korteri Walitsuse keshadusesse.

Põletispuud üle anda lähemale wäeosale eht kohaliku Korteri Walitsuse osakonda järele.

Kroonu kasarmute hõldele paigale jätta — ja koha peal kohaliku Korteri Walitsuse osakonnale eht selle ehitajale üle anda.

Transport-Walitsuse alal: Igasugused wankrid, wäljalöögid, reed, saanid ja jalgrattad — diwiisi intendandile eht Transporti Walitsuse ladusesse. Autod, mootorrattad, nende põletis- ja määrdeained — autorühmadesse eht autoroodu.

Zoomaterwishoiu Walitsuse alal: Hobused jaotada, kuni koosseisu täismäärani, alale jääwate wäeosade wahel: a) Jala- ja ratsawäes — diwiisi ülemate korraldusel. b) Suurtükiväe hobused jaotada, diwiisi ülema, kinnituse, Suurtükiväe polgu ülema eht Raskedivisjoni ülema korraldusel, nendele alluwate ükste wahel. d) Selmistes punktides nimetatud hobuste ülejäädgid ära anda diwiisi loomalatjarettidesse eht hobuste tagawarasse.

Suurtükiväe Walitsuse alal: a) Käsi sõjariistad ja automaat lasteabinõud Suurtükiväe Walitsuse ladusesse, püssid wõiwad ka diwiisi intendandi ladusesse äraantud saada. b) Igasugune lastemoon ja määrde õlid — liikwasse parti eht Suurtükiväe Walitsuse ladusesse. d) Suurtükide ja kuuli-wankrite üleandmine sünnib Suurtükiväe Walitsuse ülema korraldusel.

Infeneriwäe Walitsuse alal: Selle Walitsuse ladusesse.

Märkus: Infeneriwäe Walitsuse ladusesse tulewad ära anda ka kantselei tarbeasjad: nagu kirjutusmasinad, hapirografid, rotatorid, trükimasinad, arwelaanid, indipotid, tulewarred, paber j. n. e.

8) Sanitar-warustus, nagu arstirohud, arstimise riistad, j. n. e., mis litwideeritawates wäeosades wõi asutustes on, tulewad ära anda Kesk-Apteegi ladusesse.

9) Sitwidatsoon-komisjon rewideerib wäeosa raha-raamatuid wilmase kuu komisjoni rewideerimise päewast alates, kõiki teisi majanduse osakonda wara ja materjalide raamatuid ja aruandeid aga selle kuu 1-sest päewast alates, mis kuul komisjon tegewust algas.

10) Ruuaruannete iseloomuga aruanded ühes tõendawate dokumentidega jaata ära maksimate määruste järele.

11) Järgmised majanduse osakonda raamatud: laekahoidja wararaamatud, wäeosa wararaamat (inventoori raamat), wäeosa hobuste nimelirja raamat, wäeosa looma-arstimise abinõude raamat (kus niisugune olemas), wäeosa sõjariistade raamat ja wäeosa sõjariistade materjali raamat jaata Riigi kontrolli sõjaväe

osakonda rewisjoni jaoskonda ühes fisetulekut ja wäljaminekut tõendawate dokumentidega.

Millal, misjuguuste nr. nr. all need raamatud kontrolli saadetakse, sellest tuleb wastawale warustawale walitsusele teada anda.

12) Sitwidatsooni komisjoni tegewuse alguse päewaks raamatute järele alal olema warantuse ja warustuse kohta, Sõjavägede ülemjuhataja pmf. nr. 906 ettenähtud waranduse liikide järele, aruanded tollu seada 5-s eksemplaris. Aruannetes peab aratähendub olema, kui palju mingisugust warandust igale isikule wäeosale wõi asutusele üleantud, kui suur on puudujääk eht ülejääk.

Need aruanded, litwideeritawa wäeosa ülema ja majanduse ülema seletusega waranduse puudujääkide ja ülejääkide kohta warustatult, saadetakse: 1) kawatse ülemusele esitatawa lõpuakti juurde, 2) Sõjaväe Warustuse ülemale, 3) wastawale wcrustusewalitsuse ülemale, 4) Sõjaväe Peakontrolidõrile ja 5) Sitwidatsooni komisjoni kausta.

13) Merefõudude juhataja alla kuuluwate laewade ja asutuste litwideerimine sünnib nende samade juhtnõõride järele, peale eriala, mille kohta juhtnõõrid Merefõudude juhataja annab.

14) Sitwideerimise lõpul, komisjoni määrawal ülemusel, minule komisjoni lõpu akt ette anda.

Nr. 150.

Tallinnas, 20. aprillil 1920.

§ 1. Wabariigi Walitsuse otsuse põhjal 13. aprillil s. a. käsen kõik sõjaväes olewad tähtsed wiibimata üle anda kohalike maakonna Riigimaade ülemale aktide põhjal, millest üks eksemplar Zoomaterwishoiu ja Hobuste Warustuse Walitsusse jaata tuleb. Hobused tulewad ära hinnata, alufels 1914 turuhind — 1 tuldrubla a 20 Cmf. — wõttes.

§ 2. Wabariigi Walitsuse otsuse põhjal 13. aprillil s. a. keelan ära sõjaväe tähtsede ruunamise.

Nr. 151.

Tallinnas, 20. aprillil 1920.

Sõjavägede Ülemjuhataja päewaläsu nr. 292 täiendujeks teatan, et sinise tähe õbedel raubteel sõitmises halastajate õbedega ühesugused õigused on.

Nr. 152.

Tallinnas, 20. aprillil 1920.

Et kõik wäeosad sõjaväe sõidu- ja weodokumentidega tarwilisel määdul on warustatud, lõpetakse 1-st maist s. a. raubteejaamade komandantuurides sõjaväe sõidupiletite (lit. A.), alandatud hinnaga sõidutunnistuste (lit. B.) ja sõjaväe weopiletite wäljaandmine. Minult eraforralistel ja rutulistel juhtumistel wõib jaama komandant oma äranägemise järele wäeosade firjaliktude nõudmistele peale nimetatud sõidu- ja weodokumentide wälja anda.

Nr. 161.

Tallinnas, 20. aprillil 1920.

Uwaldan teadmiseks ja täitmiseks Wabariigi Walitsuse otsuse 9-st aprillil s. a.:

„Kinnitada Hüdrografia ja mereobservatoriumi küsimise arutamise komisjoni otsused:

„Mereobservatorium ühes tarwitiste abinõudega üle anda tarwitamiseks Tartu ülikoolile“.

Üks aeroloog läheb Lennuwälke.

Tartu tähetorn wõtab oma peale tunniaja teadete andmise ja ilmade ettekuulutamise. Järgmise päewa

ilmateateid kohustab tähetorn tella neljaks kõigile ranna-punktile teatama.

Hüdrografia osakond jätta Merejõudude Juhataja juure. Merelaartide trükkimine koondada Topografia osakonna juure.

Seda otsust tähta Merejõudude juhatajal, läbi viia 1-ks maiks ja minule ettekanda.

Nr. 166.

Tallinnas, 21. aprillil 1920. a.

Wabariigi Walitsus otsustas 20. aprillil s. a. wabastada sõjawäe teenistusest rahwawäelased, kes 1894 ja 1895. a. sündinud.

Wabastamise tähtpäewaks määrati 28. aprilli.

Wabastamise juures wõtta juhtnõbriks minu päewatäht ur. 21, 10-st weebr. s. a.

Kindralstaabi Kindral-Major **Larka.**
Sõjaminiistri eest.

Wäljawõtted küstudest Wabariigi sõjawägedele.

Nr. 508.

Tallinnas, 18. aprillil 1920.

Allpool tähendud Alliku wangilaagri ohwitserid kinnitatakse järgmisesse auastesse:

Leitnandist — alamkapteniks:

1. Franz **Neufeld**, wanusega 1. oktoobr. 1917.

Alamleitnandist — leitnandiks:

1. August **Priks**, wanusega 15. aprillist 1917.

§ 2. Järwa maakonna Raitse-Üldust leitnant **Leonhard Laas** = **Laas** kinnitatakse alamkapteni auastes, wanusega 26. augustist 1917.

§ 3. Wiljandi maakonna Raitse-Üldust lipnik **Krisstjan Torop** kinnitatakse alamleitnandi auastes, wanusega 15. juunist 1917.

§ 4. Allpool tähendud Sõjaminiisteeriumi Kõditlatstooni osakonna ohwitserid kinnitatakse:

Alamleitnandist — leitnantidiks:

1. Arnold **Sufi**, wanusega 20. oktoobrist 1917.

2. Jaan **Kanger**, wanusega 28. oktoobrist 1917.

§ 5. Inseneri Walitsusest lipnik **Nikolai Leyden** kinnitatakse alamleitnandi auastes, wanusega 1. novembrist 1916.

§ 6. Suurtükiväe Walitsuse lõhkeainete ümberpaigutamise ametist lipnik **Aleksei Walujew** kinnitatakse alamleitnandi auastes, wanusega 15. novembrist 1916.

Nr. 521.

Tallinnas, 20. aprillil 1920.

§ 1. Allpool tähendud 1-se jalawäe polgu ohwitserid ühendatakse:

Leitnandid — alamkaptenidiks:

1. Erik **Lambert**, wanusega 9-st septembrist 1919.

2. Alfred **Reichenbach**, wanusega 18-st septembrist 1919.

3. Artur **Laurson**, wanusega 18-st novembrist 1919.

4. Hans **Tulfam**, wanusega 19-st jaanuarist 1920.

Lipnik — alamleitnandiks:

1. Walter **Pajusson**, wanusega 10-st maist 1919.

§ 2. Allpool tähendud Kaitseroopaliste soomusrongide ohwitserid ühendatakse:

Leitnant — alamkapteniks:

1. Johan **Tedder**, wanusega 30-st septembrist 1919.

Lipnik — alamleitnandiks:

1. Woldemar **Sarmo**, wanusega 15-st weebruarist 1920.

§ 3. Allpool tähendud 8-da jalawäe polgu ohwitserid ühendatakse:

Alamleitnandid — leitnantidiks:

1. Emil **Neumann**, wanusega 9-st detsembrist 1919.

2. Aleksander **Tikk**, wanusega 28-st jaanuarist 1920.

Lipnikud — alamleitnantidiks:

1. Jakob **Kuuskmann**, wanusega 3-st augustist 1919

2. Johan **Lukas**, wanusega 18-st augustist 1919.

3. Erich **Hagemann**, wanusega 5-st jaanuarist 1920.

§ 4. Laitseroopalise soomusrongi nr. 3 pealt alamleitnant **Jaak Jürgenson** ühendatakse leitnandiks, wanusega 27-st detsembrist 1919.

§ 5. Allpool tähendud 4-da jalawäe polgu ohwitserid ühendatakse:

Alamleitnandid — leitnantidiks:

1. Robert **Eichwaldt**, wanusega 12-st weebruarist 1920.

2. Johannes **Pool**, wanusega 15-st weebruarist 1920.

§ 6. Soomusrongide diviisist alamleitnant **Arnold Ewertson** ühendatakse leitnandiks, wanusega 26-st weebruarist 1920.

§ 7. Korralsus-Walitsuse tagawara wägede jaostonna abjutant lipnik **Anton Tohwer** ühendatakse alamleitnandiks, wanusega 11-st jaanuarist 1920.

§ 8. 1-se diviisi tagawara bataljonist lipnik **Heinrich Riis** ühendatakse alamleitnandiks, wanusega 20-st märtsist 1920.

Kindralstaabi Kindral-Major **Larka.**
Sõjaminiistri eest.

Sõjaminiistri sunduslik määrus

Paatide liikumise kohta merel ja Peipsi ja Pihkwa järwedel.

Nr. 2.

Tallinnas, 16. aprillil 1920.

§ 1. Peipsi ja Pihkwa järwede kallastel ja mere rannal Wene piirist kuni kohani, kus Pühajõgi langeb Soome lahte, peawad kõik motor-, purje- ja aerupaadid koondatud olema selleks määratud punktidesse.

§ 2. Raiooni, kus paadid ühte punkti peawad koondatud olema, määrab kindlats kohalise piiriwalwe roodu ülem.

Paatide seisupunkti raioonis määratakse ära selle raiooni paatide omanikud.

§ 3. Paatide seisupunktide juurde määratakse piiriwalwe post, kes kõik wälja-ja tagasisõitnud paadid üles märgib selleks määratud raamatusse.

§ 4. Kõik kodanikud, kel merel eht Peipsi ja Pihkwa järwedel on mootorpurje- eht aerupaadid, peawad neid registreerima kohalise piiriwalwe roodu ülema juures.

§ 5. Registreerimise juures antakse paadi omanikule iga paadi jaoks tunnistus kohalise piiriwalwe roodu ülema allkirjaga.

§ 6. Paaditunnistuse saamiseks peab paadi omanik ette näitama wallawalitsute wõi mõne muu was-

tava omavalitfufe afutufe poolt wäljaantud tunnistufe, et ta tõesti on paadi omanik.

§ 7. Iga paaditunnistufe eest tuleb maksta riigi tasuks 10 marka.

§ 8. Paaditunnistufe on üles märgitud: paadi omaniku nimi ja ta täieline aadress, misjagufe wahikoha raioonis paat asub, paadi nr., paadi liit ja tüüp, pikkus, laius ja iseäralised tunnimärgid.

§ 9. Registreeritud paadi ning mõlemal külkel peab paaditunnistufe number wärwitud olema selgelt filmapaistwa wärwiga.

§ 10. Paaditunnistus peab paadiga sõitjatel alati kaasas olema. Ilma paaditunnistufeta on paadiga wäljasõitmine keelatud.

§ 11. Paaditunnistust peab ametiwõimude esimesel nõudmisel ettenäitama.

§ 12. Paadi uue omaniku kätte minemisega kaotab maksuufe endisele omanikule wäljaantud tunnistus; endine omanik on kohustatud paaditunnistufe ära andma kohalisele piirwalwe wahikoha ülemale. Uus omanik ei wõi paati wette lasta enne uue paaditunnistufe saamist. Samuti kaob paaditunnistufe maksus, kui paat asub teise bataljoni piirkonda kauemaks kui 1-ks kuuls, misjagust tähtaega piirwalwe walitfufe ülemal tarbekorral õigus on pikendada ehk lühendada.

§ 13. Paaditunnistufe kaotamise korral antakse wälja uus tunnistus peale sellekohast kuulutamist „Riigi Teatajas“ tunnistufe omaniku tulul.

§ 14. Kõik registreerimata paadid peawad kuni registreerimiseni olema kaldaft laugale wäljaweetud.

§ 15. Paaditunnistufega on purje- ja aerupaatidel luba ilma iseäralise sõidu registreerimise tähta sõita kohalite ohwitseri raiooni piirkonnas päikesetõusust loojaminekuni kuni 12-ne merepenikoormani mere rannast ja Peipsi ja Pihkwa järwedel rahulepingus kindlats määratud weepiirini.

Märkus: Üle Pihkwa ja Peipsi järwedel rahulepingus kindlats määratud weepiiri sõitmiselt on tarwis täita sellekohased wäljamaale sõitmise tingimised.

§ 16. Wäljasõites teise ohwitseri raiooni ehk merel laugemale kui 12 merepenikoormat rannast registreerib ennast sõitja piirwalwe raiooni ohwitseri juures.

Wäljasõitmiselt paadiga päikese loojaminekust kuni tõusuni ja sõitmiselt mootorpaadiga § 15-s mainitud piirkonnas registreerib ennast sõitja kohalise piirwalwe wahikoha ülema juures.

§ 17. § 16 äratähendatud registreerimise juures antakse sõitjale wälja sõidu registreerimise täht, kuhu üles tähendatakse sõitja nimi, paadi nr., kuhu sõidetakse, wäljasõidu aeg. Kui täht wälja antud wõõrduts, tehakse tähele sellekohane märkus.

§ 18. Sõidu registreerimise täht antakse wälja maksuta.

§ 19. Sõidu registreerimise täht on maksen ainult üheks sõiduks ja ta tuleb kohe peale paadi tagasijõudmist ära anda kohalisele piirwalwe wahikoha ülemale, ehk kui luba on saadud sadama kaptenilt, siis wiimasele.

§ 20. Sadama kapteni poolt wäljaantud paaditunnistustel ja sõidu registreerimise tähtedel on sama maksus, nagu roodu ülema, raiooni ohwitseri ja wahikoha ülema poolt wälja antud tähtedel.

§ 21. Raubawedamise juures paadiga peab igakord tarwilik raubawedamise luba kaasas olema.

§ 22. Kui mere rannal ehk Peipsi ja Pihkwa järwedel kallastel leitakse paat wees ilma § 9-das ette-

nähtud märkideta, siis talitatakse temaga nagu merelaldale uhitub kraamiga.

§ 23. Piirwalwe kohus on paatid rewideerida. Kes piirnikka selle tegewufe juures takistawad, langevad karistufe alla.

§ 24. Kui paat on tarwitada antud teisele isikule, siis wastutawad nende määruste mittetäitmisel mõlemad: paadi omanik ja tarwitaja.

§ 25. Nende määruste wastu esijad karistab sõjawäe ringkonna ülem administratiivselt rahatrahwiga 30,000 margani, arestiga kuni 3 kuuni ehk 20 wersta piirist eemale sifemaale saatmisega kuni 3 aastani. Kõiki trahwifid wõib ühendada.

§ 26. § 25 põhjal trahwitud isikutel on õigus edasi kaewata 7 päewa jooksul, trahwi määramise kuulutamise päewast, sõjamineistwile, kelle otjus on lõpulik.

§ 27. Need määrused peawad piirwalwe poolt trükitult üles pandud olema mere ja Peipsi ja Pihkwa järwedel kaldail olevate waldade wallamajade, piirwalwe wahimajade ja linna ja alewikkude walitfuste juures.

§ 28. Need määrused hakkawad maksma 2 nädalat peale nende ilmumist „Riigi Teatajas“. Nende määruste maksma hakkamisega kaotab maksuufe 1919. a. „Riigi Teataja“ nr. 24 awaldatud „Merejõudude juhataja sunduslik määrus kalakauba wedamise kohta merel“.

Üleüldine osa.

Misjagune peab olema tulewane rahu aja Raitfeliit ja tema tähtsus riigikaitse mõttes.

G n a d e n t e i c h.

F.-S. mõte ja tähtsus läinud sõja ajal.

Raitfeliit on enim sife-, kui wäline kaitse. Ka asutamisel mõeldi Raitse-Viidu kui sifelaitse peale; siis ei olnud veel andmeid olemas, et meil tuleb Wene kommunistidega sõida. Põhimõte, mis siis üles seati, oli: (walitfufe juhtnõuõrde järele) korraldada rahwataitse walmissolekut ja kindlustada seaduslikku korda. See põhimõte on kunni käesolewa ajani maksma jäänud ja testab arwatavasti ka edasi.

Esialgsed ülesanded olid walitfufe määruste ju korralduste läbiwiimine ja maksmapanemine koha peal ning rahwa julgeoleku kindlustamine. Raitse-Viit korraldas walwet kroonu warandufe juures, andis abi omawalitfufe asutustele korrapidamiselt linnas kui ka maal, korraldas riigiwarandufe ülewõtmist omawalitfufe asutustega käsiläes jne.

Algus sõda, tuli Raitse-Viidul wälja astuda ka wälise waenlase wastu. Raitse-Viit oli esimene, kellega asuti raja kaitsele ja piiri sulumisele. Kohtade peal organiseeriti Raitse-Viidu wabatahtlikka jalgu koolipilastest ja kodanikkudest, kes wälja saadeti waenlase wastu. Kuigi need salgab

mõtted ja varustamata olid ja sellepärast ülevõimule vastupanemine raste oli, sunniti ometi ka sel viisil maetasele tõkeld teha ja aega mõita nute saltade organiseerimiseks. Esmene wabatahtlikkude mobilisatsioon ei õnnestunud. Hiljem kuulutati sundusline mobilisatsioon wälja, kuid ta see ei annud efiotja soowitawaid tagajärgi. Katsuti korraldada wäeosasid, kuid tagajärjed jätsid palju soowida: wõimata oli õpetamata ja dissiplineerimata salkadega midagi ära teha.

Et selleaegsed wäeosad küllalt wõttlusewõimulised ei olnud peaaesjalikult oma kirju koosseiju tõttu, siis halati looma wabatahtlikkade bataljone koolidõpilasest ja wabatahtlikkudest kaitsejõududest. Kuid kunni wiimaste loomiseni oli pearastus sõjategevuses Kaitse-Viidu peal.

Hiljem, kui sõjakäik pöörde wõttis meie kasuks, jäi Kaitse-Viidu peale rohkem seljatagune teenistus, wälja arwatud wäerimna piirkonda kuuluvad maatonnad, kus Kaitse-Viit kuni sõja lõpuni, kui mitte tegelikult siis kaudselt, sõjast osa wõttis. Kaitse-Viidu abil pandi rekwiisitsioonid toime, tabati salatauba ja toiduainete wäljameelajaid, wõideldi salawäerimlastamise vastu, püüti wäejooksikuid kinni ja anti kordapidawatele politseiwõimudele abi.

Kaitse-Viit kannatas alguses kaunis palju just sellepärast, et tema tegevus oli kawatindluseta. Ka tulid üksikute maatonnade organiseerimises suured lahtuminekud nähtawale. Kestwaltlus ei muutunud organiseerimiseks efialgul pea mingisuguseid juhtnõbre anda, mispärast kohtade peal, arwesse wõttes olusid, kaunis iseseiswalt töötati.

Geest wabariigi jagunes maatonnade järele umbes kümnesse osasse. Maatonnad oma korda jagunesid kihelkondade järele jaostondadeks, jaostonnad waldadeks. Jaostonna alla kuulus siis 6—10 walda. Winnad olid jaotatud jaostondadeks politseijaostondade järele, jaostonnad rühmadeks, igasse rühma, kuulus umbes 300—500 kaitsejõudlast.

Iga maatonna Kaitse-Viidu staabi juure asutati Kaitse-Viidu registreerimise, wastuwõtmise ja arstline komisjon seltskonna tegelastest ja omawalituse asutuste esitajatest. Komisjonidesse kuulus ka Kaitse-Viidu ülem ehk tema poolt määratud (ohwitser) esitaja. Komisjonide üleilbisjed ülesanded olid: Kaitse-Viidu ja seltskonna wahel kontakti loomine, ainelise toetuse eest hoolitsemine, igasuguste laetuste läbimaatamine, mis muutus üksikute Kaitse-Viidu liikmete tegevusse jne. Eriülesandeks oli Kaitse-Viidu registreerimise ja wastuwõtmise komisjonil registreerida kõiki wabatahtlikka kaitsejõudlast ja koguda igaihe kisseastuda soowija kohta teateid tema meelsuse ja ustawuse üle riigikoera suhtes. Komisjoni otsused iga üksiku kaitsejõudlaste kohta tehti kõrgja healteend-

muslega. Wastuwõetu wõeti Kaitse-Viidu nimekirja üles. Nõnda wõeti Kaitse-Viidu wastu ainult ausate elukommetega ja poliitiliselt piinlikult ustawad kodanikud. Arstline komisjon waatas nende kaitsejõudlaste termislihti seisukorda järele, kes selles palwet awalbasid oma ülemuse taudu.

Enalgul olid kaitsejõudlasteks wabatahtlikud, kes kirjaliku tõotuse andsid, et nad tahawad walitsuse käsustid täita, kui ka elu tuleks kaotada. Wabatahtlikkude arv oli kaunis wäike. Kuna R.-L. ülesanded alataja suurenesid, ei jäänud lõpuks muud üle, kui kõigi kodanikka, kes rahwawäes ei teeni, R.-L. mobiliseerida. Sunniabindudega moodustatud R.-L. igatahes ei wasta aja nõuetele ei käesolewal ajal, ei ka tulewikus, — mitmesugustel põhjustel: 1) ta ei ole küllalt teguwõimuline organisatsioon wõrreldes rahwawäega, 2) teeb kodanikkudele palju raskusi, isearanis nendele, kes oma perekonda ülewal peawad päewatööga, 3) sunniteel mobiliseeritute hulgas on palju niisuguseid, kelle wastu seltskonnal (rahwal) usaldus puudub, 4) sunniabindu on ifka niisugune nähtus, kus minnafe äärmuseni, et seisukorrast peaseba j. n. e.

Sunniteel, s. o. mobilisatsioon taudu, jaadi kaunis hulgaatene mehi juure, kuid kõigest ettewaatusest hoolimata oli R.-L. wastuwõetute hulgas ka niisuguseid, kes R.-L. teenida ei tohiks ja kelle sealolemine õiglasele mehele häbits on. Sellega hakkas intelligent jõudude desertereerimine: igauks otis wõimalusi, kuidas aga pääseba Kaitse-Viidust. Lõpuks jäi meil niisugune R. L. järele, kelle peale tõsisel korral tõesti wähe lootust wõib panna.

Tulewane rahu aja R. L. peab olema wabatahtline ja tema põhimõte on: wõimaldada igale Wabariigi kodanikule areneda täiswäärtusliselt ja aktiivselt Wabariigi kaitsejõudude kõige laiemas mõttes. Sarnane R.-L. peab olema ligidases ühenduses seltskonnaga, seltskonnal peab tema wastu usaldus olema, usaldus selles mõttes, et R.-L. ka riigikaitse suhtes midagi suudaks ära teha ja mitte ainult nime ei kannaks ja kulusid ei teeks. Kaitsejõud ei pea ka olema mingisugune maakaitsewägi (патники государственного ополчения), kelleks teda wiimati kawatseti teha, waid Kaitsejõud jäägu Kaitsejõudude wabatahtlikkuse alusel. Need kodanikud, kes aga wabatahtlikult Kaitse-Viidu teenida ei taha, tuleks jätta maakaitse wälke ja need mehed ei tohiks rahu ajal sisekaitsest mitte osa wõtta, waid nad moodustaksid ainult sõjaaegse reserveeri.

Käesolewal ajal meil sisekaitset peale politsei ei ole. Wiimase peale on pandud liiga palju kohtuseid, nii et tõsifelt kahtlema peab, kas politsei neid kõiki korralikult täita suudab. Meil ei ole ühtegi

Rõbanit-
hude oja-
wõtmise
Kaitse-Vi-
dust.

Rahu aja
R.-L. rii-
gikaitse sei-
juhast
waadates.

R.-L. orga-
nisatsioon.

wõimalust korralagedust ja awalikku mässu maksma riigitorra wastu lihtwõerida, kui seda peaks ette tulema. Sõjawäge ära kasutada sifemifets kaitseks meie ei tohi, juba sellepärast, et see sõjawäge demoraliseeriks. Bolitse'i on aga ametiühisus, kes teatawatel tingimistel streigi wälja luulutab, mõnifuguseid majandusliisi nõudmisi ette pannes. Meil on tungiwalt tarwis niifugust kindlat walitsuse seljatuge, kellel mingifuguseid kõrwalisi huwisi ei oleks, ja niifugune seljatugi on wabatahtline Kaitseliit.

Kaitse-
Liidu wäl-
ja hari-
mine sõja-
riistade
tarwita-
mise teh-
nikas.

Igale wabatahtlisele kaitseliitlasele peab wõimaldama ostust igat liiki sõjariista igatülgsest tarwitada, olgu see määrgilastmises, tihuwõerluses wõi ka wehlemises. Kaitseliitlasele tuleb anda täieline sõjamõelne haridus, teoreetiline kui ka pratiline, umbes sõjaaregse õpelojanduse eeskawa järele, et teha mõne aja jooksul igapidi ettevalmistatult ja wäljaõpetatult sõjamehiks teha. Kui meie raha wähegi kestew on, saame sellest raskusest üle, ja aasta pärast on meil kindel riigilaste, kelle peale walitus ja rahwasitus toetada wõib.

Järgneb.

Ludendorffi sõjamõelustused.

Zalilahing Rasuuri järwil (weebuar/märtsis 1915.)
Järg.

Ka lääne pool Orshitsat olid wõitlused weebuaril kesspaigast saadil täies hoos. Kindral v. Gallwitz, ettewõitlik ja mõtterikas sõjamees, kel laialised huwid kõigis eluharudes, oli meie malewas üks parematest juhtidest. Tema kõwendas meie õredat fronti lääne pool Mlaawat ja tungis weebuaril keskel mõõda Weisseli ülespoole kuni Ploskini. Ka siin jõudime wenelasele tema plaanide täitmisel ette ja andime tšuke loonduwõed wägedesse. Wahepeal jõudsid toetused Gallwitsi wäe paremale tiwale Neidenburg — Willenbergi liinile. Seisuford muutus niifuguseks, et kārma pealetungimisega Prasnõski sibil XXII korpuse ees seiswaid waenlase wägesid wõis tagasi wisata. Siis oli Gallwitsi wägedel wõimalik Narewi poole edasi tungida. See tundus siis weel strateegiliselt tähtsana. Pealetungimine ülema Bobri ja Osso- weiffi wastu polnud weel lõpetatud. Kindral v. Gallwitsi iga kohaline wõit parandas loju seisuforda ja andis lootusi uuteks wõitlusteks. Olime suures pñewuses.

Kindral v. Gallwitz tungis 22. weebr. XXIII korpuse, I tagawara-korpuse ja 3. jalawäe-divisjoniga Prasnõski sibil kallale. Kindral v. Morgen wõttis kõwasti kindlastatud linna 24. wärskel, energilise hooga. Kõik oli wäga hästi, kui teada saadi, et tugewad Wene jõud Tšehanow — Mlaawa tee ja Orshitsa wahel edasi liiguwad ja kindral v. Morgenist juba mõõda on jõudnud. Lendurite maakunla- mised polnud wiimasil päwil wõimalikud; lendurid oli meil üleüldse siis wähe. Meie raskapatrullid ei pääsenud läbi, lõpuks seifid jalawäe-wahisalgad igal- pool üksteise wastas. Siberi korpuse pealetungimi- sel pidi Prasnõski 27. weebr. maha jätma, kanna- tades tuntawat kahju, kindral v. Morgen läks wastu

piiri Janow — Horshole liinile tagasi. Wenelane tungis wähem põhja poole, kuid seda enam Mlaawa sibil wihajelt peale.

Kohalised juhatajad heitsid silma juba Neidenburg — Willenbergi liinil ehitatawate seisukohtade peale. Mlaa hoidisin I tagawara-korpuse laugemal lõuna pool kinni. Ka siin tõusid wihased wõitlused.

Kuni 7. märtsini tungis wenelane Mlaawa ja Horshole wahel wahetpidamata rasket kahju kanna- tades asjata kallale.

Sel ajal wõideldi loju Jda- ja Lääne-Preisli ida- ja lõunaliinil. 10. sõjawägi oli tagasi tõmbunud ja hakkas põhja pool Augustowi metsa uuesti peale tungima. Lomsha järele hakkas kriisis nõrgenema, Pissa ja Mlaawa wahel kestis ta alles edasi. Jga- päew nõudis minult arwamata hulga otuseid takti- kas ja muus kätsumustes. Lõunafronti juhatajate palwed abi asjus kestsid edasi. 10. armee arwas weel wõimalikku olewat kohalikke wõitusid saawutada ja ei tahtnud heameelega enam end wägede andmisega nõrgendada.

Wahe peal jõudsid kindral v. Gallwitzile ja 8. armee paremale tiwale 10. sõjawäe poolt saadetud abijõud pärele. Müüd olime küllalt tugewad, et mõlemal pool Orshitsat wastulõõgile asuda, sest waen- lane oli wiimaste päewade wõitlustes rasket kahju kannatanud.

Meie tšuge tungis 8 — 12. märts. edasi ja jäi põhja pool Prasnõski peatama. Wenelane wastas ägedate wastulõõgiga. 18. märts. õpetas ta meid teadma, ei soo waenlase wastu kuigi kindlaks kaitseks pole. Meie soldatid ühendasid soomõistega sifewaju- mise, wenelane kui looduslaps tundis asja paremini. Siin külmetasid jõud ainult osalt kinni, osalt oli pehme liht tiheda, kõwa pinna peal ja siin wõis soodest läbi sumada.

Orshitsast lääne pool waibus wõitlus märtsil lõpul.

Oli wõimalik siit 76. tagawara-divisjoni wõtta ja ida poole jõe paigutada. Ka 6. raska-divisjoni wõis lääne poolt Orshitsat wabastada, teda oli põhja pool Pregeli hädasti tarwis.

Gallwitsi wäerühm oli suurt toime saanud ja ka see wäejuhataja wõis oma wägede peale uhke olla. Nad olid suurele enamusele wastu pannud ja selle tagastigi surunud.

Märtsil lõpul ja aprilli algul leidsid lõunafronti wäed wiimaks igahetud rahu.

Wõitlused Lomsha ja Mlaawa wahel on wähem teada. Jdas mõlles Saksamaa ainult suurte wõitluse peale. Need polnud enam nii filmapaistwalt kätte- saadawad. Suurwürsti suur wastulõõk talilahingn peale, kallaletungimine üle Narewi meie wäe nõrga külje pihta ja ühes sellega ka osa liitlaste sõjaplaanist 1915. a. oli nurja läinud; sõjawäed ja iga üksik mees oli oma endiste suurte tegude wääriliselt wõidelnud, wanad ja uued wäed üksteisega wõistelnud. Wanades wägedes oli enam piiswust. Maakaitse ja maatoorm olid täismääruslikult tõotanud. Juhatus seifis oma ülesannete kõrgusel, mõõbaldainud talisõjakäit uhke sõjakäit saawutus.

VI.

Suurtest oisustawatest lahingutest eemal olid ka põhja pool Pregeli weebuaril kesspaigas wõitlused alanud. Mõlemal poolt olid siin tegewad atnuud maatoormi ja maakaitsewäed ja neil wõitlustel polnud

strateegilist tähtsust, aga ometi nõudsid nad meil palju tähelepanu.

Weebruari algul seisis wenelane weel Sassa pinnal kirde pool Tšifiti, sellepärast oli ärgustatud meie soow, kui me ka selle täsi isamaapinda waenlaselt tähtsime ära wõtta. Königsbergi kubernerile, kindral v. Papritzile, tehti see ülesanne kohuselt — koha peal olewate maatormlaste abil, keda suurülikwäega kowendatud. Cauroggen wõeti 18. weebr.

Cauroggeni nimega seisawad ühenduses ilma ajaloolisest mälestusest ja õnnetuselt on mõlemale wõitlewale rahwale, et nad sellest teelt lahkuwad, mille serwal seisab Wene ja Sassa sõprusmürgina Cauroggen.

Sellele järgnema rahu rikkusid põhja pool Preigeli 17. märts. Wene tagawara ja püritaisewäed Memeli ja Cauroggeni juures. See tabas meid ällatawalt, kuna meil ju mujal igal pool tegemist oli.

Kõll teatasid kuulujutud, et Wene jõud Memeli wastu koonduwad. Kuid niisuguseid kuulujutte oli sageasti olnud. Täniini polnud nad ära saanud. Ka nüüd puudus sel Wene ettewõttel iga sihemine tõelikkus.

Wene wäehulgad tungisid Memeli poole edasi, mille maatormlastel maha jätsid. Sellest saime teada ühest telefonirekordist, kes meile weel siis teateld saatis, kui wenelased juba postimajas olid.

Mina päädsin sellele noorele neiuale, preile Erica Kõstel'ile II klassi raudrasti muretseda, kuid see ei läinud korda. Ta sai hiljem riigilt kulduuri.

Samal ajal wõttis wenelane ka Cauroggeni ja tungis otseteed Tšifiti poole. Mujal olid tagawarad ära tarwitatud. Nüüd pidi II korpusse asetündralikommando Stettinist asepataljoni saatma; see on märgiks, kui wäga me kõi jõud ära olime tarwitatud ja kui wäga palju weebruari algusest saadik wõitlused meie jõudu olid kulutanud. 21. märts. oli Memel jällegi wabastatud ja 22. wõeti waenlaselt 3000 kaasa wiidud elanikku ära. Wenelased olid uskumata hullusti talitanud. Cauroggen langes 29. märts. 6. ratsadiwisjon paigutati nüüd siia ja ta muretses piiri julgeoleku eest keedu pinnal.

Jda-Preisi oli wabastatud ja jäi siitmaalt waenlaselt punitumata. Saadud kahjusid wõis katma hakata.

Weebruari keskpaigast saadik oli peaortor Eötzenis. Kuni aprillil alguseni olid mul rasked päewad. Lootused, mida ma tallahingu strateegilise kasutamisenä heellitasin, pidi kõrwale panema. Taktikiselt oli lahing õnnestanud, see rahuldab mind. Olin rahul, et suurwärssti suured pealetungimised äpardasid ja et me igalpool wõeral pinnal seisime. Eõpuarwele Wenemaaga, ja see oli minu sihemises mõtlenises ja tundmises peaaft, olime ainult ühe sammulähenedud.

Wene suur jõukulutus Jda- ja Väne-Preisis pidi Galitsia operatsioonid meil kergemaks tegema. Ka meie kahjudega wõrreldes olid Wene kahjud haruldaselt suured. Isegi Wene suur ini este rikkus ei wõinud niisugused kahjusid pikemat aega ilma tuntawamate tagajärgedeta wälja kannat da.

Uffitud taktikilised seisukorrad olid minult täielikku hingelisi põnewust nõudnud. Ei saa kõi paberile panna, et saa kirjeldada uhket lootust, kõihelemist südames, pettumust, otsusele jõudmist, pahameelt ühe ja teise osja üle. Ei saa kirjeldada kõi hõõrumist, mida ära pidi wõitma, ei saa wäljendada tundmust sõjawägede wastu, kes kõiige halwema ilmaga talisõjakõigu rikustid pidid landma.

Pärast olid mul Eõgents paremad päewad.

Meie ortor ja tõstoad olid wäikesed, kuid ma tundsin end seal hästi. Heameelega mõtlen selle aja peale tagasi, kus ma selles Jda-Preisi linnakeses elasin.

Juba wõitluste ajal oli üheks meie tähtsamaks ülesandeks seljataguste seisukohtade ehitamine. Kogu Preisi idapiiril tekkis ostraataad ehitatawate seisukohtade algofana. Wäljasõjaks kõiilmata, kuid tõd. jõulistest ja puuduliku õppusega meestest moodustati hull tõõpataljone minu nõudel. Sagebaste pidid nad waenlase tule all tõõtama ja nad tegid seda andumusega. Sõna „labidamees“ on aumääriline nimetus. Hiljem wõeti tõõpataljonid idalt ära ja nad wiidi lääneliinile.

Ulama wäjuhatusel kõi muudeti lääneliinil diwisjonid 12-pataljonilistest 9-pataljonilisteks. Ka meie tegime sedasama. Nõnda saadi rohkem strateegilist üffusi. Opereerimine muutus kergemaks ja see tõi muidugi kasu. Kuid 9-pataljoniline diwisjon on taktikiselt liig nõrk, staabi ja walitus-ameetonna apparat liig suur. Pärast sõda olefin tingimata tugewama diwisjoni poolt olnud.

Mis meie sõjawäest nüüd saab, kes sõjaliselt mitte täismäärustuste lepinglaste kõrwal ikkagi weel peal hoidnud, isegi terwele ilmale wastu hakanud ja pea kogu kodumaa sõjahirmsuste eest kaitsnud, seda peab muidugi ära ootama. Peab niisugune sõjawägi kaduma? Wõlab sakslane weel kord oma elu? Seda ei usu ma kunagi. 70 — 80 miljoni sakslast liituwad kõi ja mõlewad eneste peale. Mäletades selle sõja wägewaid suurtegusid ei unusta nad kunagi, kui palju kindel sõjawägi wäärt on.

(Järgneb.)

Rahwaste Liidu põhikirj.

(Järg)

Artikkel 19.

Täisloogu wõib aeg-ajalt Liidu liikmeid üles kutsuda, et nad uuesti läbilasumise alla wõtaksid äraiga nennud lepingud ja niisugused rahwuswahelised plutorrad, millede alalhoidmine maailmarahu wõiks ähwarwada.

Artikkel 20.

Liidu liikmed, igaku oma ette, tunnistawad, et läesolew põhikirj teeb tähjak kõi kohustused ja omawahelised lookulepped, mis selle põhikirja määrustega looku ei läi, ja kohustawad endid pühalikult, et nad tulewitus niisuguseid lookuleppeid ei tee.

Kui liige enne Liitu astumist enese peale on wõtnud kohustusi, mis põhikirja määrustega looku ei läi, siis peab ta kõi sammusid astuma, et enmast nendest kohustustest wabastada.

Artikkel 21.

Rahwuswahelisi kohustusi, nagu wahetohtu lepinguid, ja lookuleppeid teatawate maadade kõi, nagu Monroe õpetust, mis rahu alalhoidmist kindlustawad, ei tule mitte läesolewa põhikirja määrustele wastukäiwatels pidada.

Artikkel 22.

Allpool järgnawad põhimõtted massawad ajumaade ja territooriumide kõi, mis sõja järelebusel on wabanenud riikide ül-mwõimu alt, kes neid enne walitsesid, ja kus rahwad elawad, kes praeguse maailma erakordselt rasketes tingimistes end ise weel walitseda ei suuda. Kende rahwaste hea käläl ja edenemine on

tsivilisatsioonile pühaks ülesandeks ja läesolevasse põhikirja tuleb üles võtta tagatise selle ülesande täitmiseks.

Kõige parem tee, seda pöhimdret praktiliselt teostada, on: neid rahvaid edenemud rahvaste eestkostmise alla anda, kes oma abihallitate, oma togenuse või oma geograafilise seisutoha tõttu kõige paremini seda vastutust endi peale suudavad võtta ja kes selleks valmis on; nemad oleksid eestkostjateks Liidu volinikutena ja selle nimel.

Volituse laad peab mitmesugune olema rahva edenemiskraadi, maa geograafilise seisutoha, tema majanduslike tingimiste ja kõigi muude sarnaste asjaolude kohaselt.

Mõned rahvuslised ühistonnad, kes enne Dürgi riigi alla kuulufid, on niifugusele arenemisastmele jõunud, et nende kui iseseisvate rahvaste olemasolu erilgheit tunnistamist võib leida, sel tingimisel, et eestkostja nõuanded ja abi nende valitsemist niitaua juhatawad, kui nad niitaugele on jõunud, et endid ise valitseda suudavad. Eestkostja valitful tuleb esimeses joones nende rahvuslike ühistondade eneste soovifid tähele panna.

Teiste, isearanis Kesk-Astikas elavote rahvaste arenemisaste nõuab, et eestkostja maa valitsemise oma peale võtab, kuid tingimisel, mis, tõrvaldades turitarvitust, nagu orjadega, sõjariistadega ja alkoholiiga kauplemine, kindlustawad sildametunnistuse ja usu wabadust, ainult nende litsendustega, mida nõuab amalifu korra ja heade loomete alalhoidmine. Kindlustatud peab olema ka teeld kindlustust ehitada, maa ning merewäe toetuspunkte asutada ja maa päriselanikkudele sõjawäelift haridust anda rohkemal määral, kui seda poliitseitennistuse pidamifeks ja maa taitfeks tarwis. Saaduste wahetamise ja kauplemise asjus peawad kõigil Liidu liigetel ühesugused tingimised olema.

Lõppels on olemas maid, nagu Edela Astika ja mõned Waiitse Oleani lõunapoolfeds saared, mida nende rahwa õreduse, wäifse pinnaulatufe, tsivilisatsioonile kaitfkohtadest eemalolemise, wolinifu maa geograafilise ligiduse või muude asjaolude tõttu kõige paremini ainult wolinifu seadustega võib waltfeda kui selle maa kokkufuuluwaid osafi, muidugi nende tagatiste eelbusel, mis eelpool maa pärisrahwa huwide taitfeks ette on nähtud.

Igal juhtumisel peab wolinif iga aasta nõutogule ette panema aruande oma hoole alla ufaldatud maade kohta.

Kui wolinifu wolituse, walwe ja waltfemise piirid juba mõnes enneolewas Liidu liigete wahelises kokkuleppes ära ei ole määratud, siis teeb seda nõutogu.

Mutatatfe alaline komisjon wolinikkude iga-aastaste aruannete wastuwõtmifeks ja läbitafumifeks. See komisjon peab nõutogule oma heakfaramifse ette panema kõigi küsimuste kohta, mis wolituste tämmifse puutuwad.

(Särgneb).

Segateated.

Muusikaõhtud Ohwitseride Rogus.

Iga kofnädalal kell 9 õhtu on Ohwitseride Rogus perekondlik muusikaõhtu, millest kõit logu liitmed, arstid ja ametnikud ühes oma daamidega osa wõtta wõiwad.

Kahapäewast korjandust

ja pidude korraldamist kawatfeh üle maa ette wõtta wigastatud sõjameeste kofühifus 30. aprillil ja 1. mail j. a. Korjamifese kufutatfe üles isearanis koolide õpilast, kuna koolide juhatastele sellekohased ülestutted on tatte saadetud. Ufingomatele korjajatele antatfe preemiad, nimelt saapataldu. On ufmaid korjajaid rohkem, kui preemiad anda wõidatfe, teeb liift otfufe.

Kofühifus on „Ühistöö“ poole pööranud, et see isearanis linnades asja korraldamist oma peale wõttu. Aga ka kõit alewite ja waldade „Ühistöö“ ühinegem selle tõrge ülesande lahendamifese, ilma ülestutsete ootamata.

Suudad on kõit walmis, niifama saawad warsti ka rinnamärgid walmis. Kõha peal tuleb need kohalikust wigastatud sõjameeste toetamise osakonnast ära tuua, ehk kus neid ei ole — „ühistöö“ osakonnast. Niifugustes kohtades, kus nimetatud toimekonnad puuduwad, wõiwad „Ühistöö“ osakonnad märkide j. n. e. asjus Tallinna „Ühistöö“ poale pöörata, ehk weel parem tebdagi Tallinna „Ühistööde“ märkide järele saata.

Märkide arwu palutatfe sel korral aegsasti Tallinna „Ühistööde“ teatada, kui kufagil kõha peal neid ei ole saadetud.

Toimetusele saadetud kirjandus.

M. Martna. L'Esthonie, les Esthoniens et la question esthonienne. Préface de C. R. Pusta.

Librairie Armand Colin. 103, Boulevard Saint-Michel, Paris. (268 lehekülge).

Wastutaw toimetaja: Kindralstaabi polkownik **Min.**

Wäljaandja: Sõjawägede **kaab.**

„Setukeste elukohad ja arv“.

Aratrükk Dr. Hurti setukeste laulude sissejuhatuses.

Lisaks Setumaa kaart.

Hind 4 mka.

Jällemüjatele ja raamatukogudele 30% hinnaalandust.

Postiga saates kannab postikulud tellija.

Tallinnas, Rütli tän. 13. Sõjawäe Trükikoda.